

Ostrá slova ekonoma: Na důchod nemá být nárok. Ať si Češi víc spoří, peníze nerostou na stromě

[CNN \[cnn.iprima.cz/ekonom-musime-z-cechu-vykorenit-predstavu-ze-maji-narok-na-ducnod-a-ze-se-o-ne-stat-postara-418134\]\(https://www.cnn.cz/ekonom-musime-z-cechu-vykorenit-predstavu-ze-maji-narok-na-ducnod-a-ze-se-o-ne-stat-postara-418134\)](https://www.cnn.cz/ekonom-musime-z-cechu-vykorenit-predstavu-ze-maji-narok-na-ducnod-a-ze-se-o-ne-stat-postara-418134)

Renáta Bohuslavová

Z české mentality je podle ekonoma Trinity Bank Lukáše Kovandy třeba odstranit představu, že důchod je něco, na co máme všichni nárok, řekl v rozhovoru pro CNN Prima NEWS. Stát se podle něj má postarat o to, aby lidé neupadli do chudoby nebo neskončili pod mostem, ale za zbytek své budoucnosti musí převzít odpovědnost každý sám. Investovat bychom se podle něj měli učit už od mládí jako například Američani. Současně vysvětluje, proč si myslí, že Češi reformu důchodů vlastně nechtějí a proč jsou OSVČ černými pasažéry důchodového systému.

Dávají změny na spoření ve stáří, které v týdnu schválila Sněmovna z ekonomického hlediska smysl?

Je to určitě krok správným směrem. Obecně platí, že v oblasti penzí je cílem jednotlivých kroků dostat do důchodového systému více peněz. Pokud to nemá být na dluh nebo z vyšších daní, nezbývá jiná možnost, než že si lidé budou na stáří sami víc spořit, eventuálně začnou s takovým spořením dříve. Takže cokoli je k něčemu takovému pobídne, stojí za zvážení. Správným krokem je také nová forma daňově zvýhodněného spoření na stáří – dlouhodobý investiční produkt. Lidé by se díky němu měli více osmělit investovat do akcií, dluhopisů a dalších investičních nástrojů za účelem zajištění na stáří.

K tématu

[Domácí](#)

Poslanci schválili zásadní změnu: Spořte si na stáří a stát vám vrátí tisíce na daních

Často se hovoří o tom, že spoření ve třetím pilíři je málo efektivní, generuje malý výnos a společnosti navíc nemohou peníze investovat. Má tedy v takovém případě smysl, aby tímto směrem šla státní podpora?

Popravdě řečeno, ve stávající podobě systém opravdu není příliš efektivní. Problém je v tom, že společnosti skrze produkty a nabízené fondy nemohou investovat rizikověji a bez toho obtížně dosáhnete uspokojivých výnosů. Je to podle mě ale hlubší celospolečenský problém v tom smyslu, že třeba na rozdíl od USA, se u nás lidé bojí podstupovat větší investiční riziko. Je to spojené s 90. lety, kdy došlo k vytunelování řady fondů a slovo fond se stalo pomalu sprostým slovem. Nemá to úplně rychlé řešení, ale v zásadě situace, kdy to stát zredukoval natolik, kdy sice umožňuje bezpečné investice, ale zároveň s velmi malým výnosem, to není skutečně adekvátně navržené schéma a jestliže tam poté stát něco přispívá, tak se peníze ztrácí v černé díře.

Jak to tedy řešit?

Stát musí jasně říci, že bude garantovat nějaký základ, ale kdo chce mít důstojné zajištění na stáří, musí si spořit od raného věku, jít do určitého rizika a být připraven na to, že se může stát, že o část svých

peněz přijde. To je neúprosná realita, ale jiná varianta je pouze to, že bude bobtnat dluh a neustále si budeme půjčovat od našich dětí nebo těch ještě nenarozených. Peníze na stromech nerostou a ve financích i v životě je výnos vyšší odměnou za podstupené riziko. Češi se neustále snaží najít nějakou cestu, která by znamenala vynalezení perpetua mobile a nechtějí podstupovat riziko, ale chtějí výnos, a to prostě neexistuje.

Stát se postará o to, že neskončíš pod mostem nebo v chudobě či bídě, ale na stáří si prostě budeš muset spořit sám.

Jak vysokou garanci by podle vás měl stát dávat?

Stát by měl zajišťovat základní výši důchodu, která by neměla být odvislá od toho, jak a kde trávil svou profesní éru, tedy zásluhová složka by neměla hrát výraznou roli. Řeknu na dnešní poměry radikální myšlenku, ale stát by měl snížit odvody na sociální pojištění, ale zároveň říct, ať si lidé spoří sami a nečekají, že je stát zajistí. Je to tedy spojeno i s nějakou osvětou. O následnou nabídku produktů by se postaral sám trh, jako je to třeba v USA, kde si lidé sami spoří, investice si hlídají a věnují se tomu. Některé fondy jsou rizikovější, některé konzervativnější a lidé třeba i podle věku by si mohli benevolentně vybírat.

15 Zobrazit galerii

Je dnes nabídka, kam vložit peníze a spořit na stáří, malá?

Přijde mi, že je svázaná. Ale to opět vyvěrá z české povahy. Češi chtějí výnos, ale nechtějí podstupovat riziko. Američani prostě vědí, že když chtějí mít zajištění na stáří, tak si už od 30 let musí kupovat akcie, ví, že mohou spadnout, že může přijít krize, ale jsou s tím sžiti a ve společnosti je to zakořeněno. U nás to zakořeněno není, protože od dob Rakouska-Uherska panuje představa důchodu jako něčeho, na co máme všichni nárok, pokud dostatečně odpracujeme určitý počet let. A to je potřeba, aby se z české mentality vykořenilo. Zatím nevidím politika, který by to byl ochoten takto sdělit veřejnosti, protože takový politik má malou šanci, že bude znovu zvolen a ve své kariéře uspěje. Vidíme, že deficit se stále prohlubuje a vláda přichází pouze s kosmetickými změnami. Jediné s čím zatím souhlasím, je prodlužování věku odchodu do důchodu, ale i to má své limity.

Veřejnost reformu nechce. Prská na politiky, že ji neudělali, ale sama nechce převzít odpovědnost za své na stáří.

Když mluvíte o zbavení se nároku na důchod, tak bych si to ale představovala tak, že stát po mně nebude chtít peníze na sociální pojištění a já po něm nebudu chtít důchod. Obojí se mi nezdá fér. Pokud budu chtít nějaký základ, tak bych se s nějakou dramaticky nižší procentuální výměrou sociálního pojištění smířit měl, ale musím veřejnosti jasně říct: Ano, snížím odvody, tedy budeš mít nižší daně, ale pak po nás nežádej důstojný důchod. Ano, postaráme se o to, že neskončíš pod mostem nebo v chudobě či bídě, ale pokud budeš chtít důstojné stáří, tak si prostě budeš muset spořit sám.

Znamená to, že peníze, které nedám státu, si budu spořit sám...

Ano, ale dle svého rizikového profilu. Ale může být také někdo, kdo si řekne, že mu stačí důchod o chlebu a vodě a všechny peníze rozfofruje za dovolené v Thajsku. Nechal bych to na každém, ale pak ať neškemrá a nekřičí, že ho stát nezajistil. Tento myšlenkový model by Češi měli získat, ale jak říkám, nevidím k tomu odvalu.

K tématu

Domácí

Jurečka k důchodové reformě: Pokud nebudeme jednat, na naše děti už nic nezbude

Na podobném modelu fungoval tzv. druhý pilíř zavedený za Nečasovy vlády a následně za ČSSD zrušený.

Ano, tehdy na tom byla politická shoda, ale sociální demokracie to následně zrušila. Lidé měli nejistotu ohledně toho, zda bude druhý pilíř pokračovat, a proto je nikdy příliš neujal. Navíc ČSSD to zdůvodňovala tak, že lidé přihrávají peníze penzijním fondům a ty z toho budou mít bezprecedentní zisk. To vše jsou důvody, proč společnost nikdy neměla v druhý pilíř důvěru a nikdy nebyl úplně úspěšný.

OSVČ budou jakýmisi černými pasažéry a až si uvědomí, jak nízké penze budou mít, začnou vytvářet tlak na politiky a ti jim ustoupí.

Navíc veřejnost podle mě vlastně důchodovou reformu nechce. Prská na politiky, že ji neudělali, ale sama nechce převzít odpovědnost za své vlastní zajištění na stáří. Lidé jsou už desetiletí navyklí, že se stát postará, že je to něco, s čím se nedokáží sžít tak, jako je na to zvyklá společnost třeba v USA.

Bavíme se o vlastní zodpovědnosti a spoření. Takhle v současnosti fungují OSVČ, kteří vědí, že odvádí méně a tak od státu nemohou důchod očekávat.

Problém u OSVČ je ten, že si různými, ať už legálními či ilegálními cestičkami snižují svou odvodovou povinnost, takže podstatná část z nich odvádí pouze minimální odvody na sociální pojištění, které jim nebudou garantovat důstojné zajištění v penzi. A právě zde je riziko, že OSVČ budou jakýmisi černými pasažéry a až se dostanou na hranici důchodového věku, tak si uvědomí, jak nízké penze budou mít, začnou vytvářet tlak na politiky a ti jim ustoupí.

Skutečně se bojíte, že politici ustoupí a zvednou uměle penze o tisíce všem OSVČ.

Musíme si uvědomit, že OSVČ je poměrně dost a politici si netroufnou jim vyměřit ultra nízké důchody, které by odpovídaly tomu, co skutečně do systému odvedli. OSVČ často pracují třeba i na Schwarz systém a

hrozí jim opravdu brutální propad příjmů. Z nadstandardních příjmů by najednou spadli na důchod podobný tomu, jako kdyby celý život nepracovali, a to je samozřejmě politicky tíživé. Pokud by jich bylo hodně, tak se budou bouřit a politici si nevezmou na triko, aby ve volbách volili extremisty, kteří třeba vysoké důchody slibují, podobně jako tomu bylo letos ve volbách na Slovensku.

K tématu

Rozhovor

Nechceme chudé důchodce. Spořte si 2000 korun měsíčně, radí expert STAN ze Sněmovny.

Je to selhání důchodového systému jako celku?

V podstatě ano. Zatím se nám to ale neprojevuje, protože OSVČ do penze teprve míří. Uvidíme, jak to bude vypadat za 10 a 20 let. Musíme si ale skutečně uvědomit, že OSVČ odvádí do systému mnohem méně než zaměstnanci. Což je podle mě i v pořádku, ale ať si pak nenárokují vysoké důchody. Peníze, které na odvodech státu ušetří, by si měli sami spořit na stáří, což je přesně to, jak by to mělo fungovat. Politici se ale bojí říkat to jasně, protože si je nechtějí znepřátelit a přijít o své voliče. Vše opět začíná u politiků, kteří s veřejností hrají hru a tváří se, že všem zajistí důstojné stáří, což je prostě nesmysl.

V jednom komentáři jste psal, že jedním z řešení do budoucna bude přijmout mladé lidi z cizích států, které bychom v Česku zaměstnali, a oni do systému přispívali placením daní. Jak by to podle vás mělo fungovat?

Připomeňme Německo kolem roku 2015, kdy takové argumenty zaznívaly. Tehdejší kancléřka Angela Merkelová otevřela dveře politice přijímání migrantů ze zemí jako Sýrie, Eritrea, Somálsko atd., kteří měli pomoci Němcům na pracovním trhu. Když ale vidíme, co to způsobuje a začíná se hovořit o tom, že se tito migranti budou muset deportovat, protože začlenění selhalo, není to zřejmě vhodná cesta a jistě i u nás by narazila na politický odpor. Teoreticky to pravda je, pokud najdeme rezervoár pracovní síly třeba na Ukrajině nebo ve Vietnamu, kde jsou mladí lidé, řekněme dobře začlenitelní na náš pracovní trh, pracují a nežijí na dávkách. Takoví lidé opravdu mohou vydělávat na důchody. Pokud to budou lidé ze vzdálených civilizačních okruhů, kteří budou zatěžovat českou ekonomiku, tak to samozřejmě ničemu nepřispěje, naopak to dluh prohloubí.

Mělo by se to nechat na přirozeném vývoji nebo by měl stát udělat v zahraničí jakousi náborovou kampaň?

Vláda se o to vlastně už snaží. Firmy velmi tlačí na to, aby Česko přijímalo až 70 tisíc pracovníků ze zahraničí. Ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka byl minulý měsíc v Mongolsku, kde měl lobbovat za to, aby mongolští pracovníci jezdili více pracovat k nám. Toto je ale velmi krátkozraké a rizikové a pracovníci ze zahraničí mohou být nakonec pro systém větší zátěží. Lepší by bylo vytvořit z Česka vzdělanostní centrum pro lidi z bývalého východního bloku, z Balkánu nebo i z asijských zemí, kam budou jezdit za vzděláním a následně se na trhu práce ucházet o zaměstnání. Z Česka by se mělo vytvořit něco podobného, jako je třeba Cambridge nebo Oxford ve Velké Británii než přivážet levnou pracovní sílu, která ve výsledku nakonec bude ze systému také sama brát.

MOHLO VÁM UNIKNOUT: Zajdeme spolu na kávu, přijal Jurečka ve studiu nabídku Juchelky. Proberou příspěvky na péči

Načteno: 0.35%

Aktuální čas 0:00

/

Duration 38:12

PARTIE TEREZIE TOMÁNKOVÉ 19.11.2023

1 / 1

K tématu

Zlámalová: Za pád mezd si lidé mohou hlavně sami. Jsou v pasti kvůli hypotékám, namítl Samek

Důchodový věk poroste nad 65 let. Jurečka posílá návrh penzijní reformy do Sněmovny
